DOMSTOLENS DOM
av den 13 juli 1966*

Förenade målen 56/64 och 58/64

Établissements Consten S.A R.L., med säte i Courbevoie (Seine), företrätt av J. Lassier, advokat vid Cour d'appel i Paris, med delgivningsadress i Luxemburg hos advokaten J. Welter, 6, rue Willy-Goergen,

sökande i mål 56/64

och

Grundig-Verkaufs-GmbH, andelsbolag bildat enligt tysk rätt, med säte i Fürth (Bayern), företrätt av direktören, Max Grundig, biträdd av advokaterna H. Hellmann och K. Pfeiffer, Köln, med delgivningsadress i Luxemburg hos advokaten A. Neyens, 9, rue des Glacis,

sökande i mål 58/64,

med stöd av

Italiens regering, företrädd av A. Maresca, befullmäktigad minister och biträdande avdelningschef vid utrikesministeriets rättsavdelning, i egenskap av ombud, biträdd av P. Peronaci, ställföreträdare för Avvocato generale dello Stato, med delgivningsadress i Luxemburg vid Italiens ambassad, 5, rue Marie-Adélaïde

intervenient i båda målen,

och

Förbundsrepubliken Tysklands regering, företrädd av U. Everling, Ministerialrat, och H. Peters, Regierungsrat, med delgivningsadress i Luxemburg vid kansliet för Förbundsrepubliken Tysklands ambassad, 3, boulevard Royal,

intervenient i mål 58/64

* Rättegångsspråk: tyska och franska.

mot

Europeiska ekonomiska gemenskapens kommission, företrädd av de juridiska rådgivarna G. Le Tallec (mål 56/64) och J. Thiesing (mål 58/64), i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos sekretariatet för rättstjänsten vid de europeiska verkställande organen, 2, place de Metz,

svarande,

med stöd av

Firma Willy Leissner, aktiebolag, med säte i Strasbourg, företrätt av advokaten C. Lapp, Strasbourg, med delgivningsadress i Luxemburg hos advokaten H. Glaesener, 20, rue Glesener,

Firma UNEF, andelsbolag bildat enligt fransk rätt, med säte i Paris, företrätt av R. Collin, advokat vid Cour d'appel i Paris, och av P. A. Franck, advokat vid Cour d'appel i Bryssel, med delgivningsadress i Luxemburg hos advokaten E. Arendt, 6, rue Willy-Goergen,

intervenienter.

Talan avser ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 23 september 1964 om ett förfarande enligt artikel 85 i EEG-fördraget (IV/A-00004-03344 "Grundig-Consten").

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden Ch. L. Hammes, avdelningsordförandena L. Delvaux och W. Strauß samt domarna A. M. Donner, A. Trabucchi (referent), R. Lecourt och R. Monaco,

generaladvokat: K. Roemer,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

Invändning om den omtvistade rättsaktens rubricering

Sökanden Consten har som grund för sin talan åberopat att en väsentlig formföreskrift har åsidosatts, eftersom den omtvistade rättsakten i den text som har publicerats i Europeiska gemenskapernas tidning rubriceras som direktiv, fastän en sådan rättsakt inte kan rikta sig till enskilda.

Eftersom det handlar om en rättsakt som riktar sig till namngivna företag är endast den text som delges adressaterna giltig.

Texten har formuleringen "Kommissionen har antagit följande beslut".

Denna invändning saknar följaktligen grund.

Invändning om åsidosättande av parts rätt till försvar

Sökanden Consten har gjort invändning om att kommissionen åsidosatt parts rätt till försvar genom att inte delge sökanden alla handlingar i ärendet.

Sökanden Grundig har gjort samma invändning särskilt beträffande två skrivelser från franska och tyska myndigheter som kommissionen har tagit hänsyn till då den fattade sitt beslut.

Förfarandet inför kommissionen om tillämpning av artikel 85 i EEG-fördraget är ett administrativt förfarande som innebär att berörda parter, innan ett beslut fattas, skall få tillfälle att framlägga sina synpunkter beträffande de anmärkningar som kommissionen anser att den måste göra mot parterna.

Parterna skall i detta syfte upplysas om de faktiska omständigheter som anmärkningarna grundar sig på.

Det är emellertid inte nödvändigt att alla handlingar delges dem.

I detta fall framgår det att kommissionens redovisning av den 20 december 1963 återger alla de omständigheter som är nödvändiga för att styrka de anmärkningar som framställts.

Sökandena har i behörig ordning delgetts denna redovisning och har kunnat avge sina skriftliga och muntliga yttranden.

Det överklagade beslutet grundas endast på sådana anmärkningar som har framställts under förfarandet.

Sökanden Consten hävdar att genom beslutet även parts rätt till försvar har åsidosatts genom att sökandens viktigaste grunder i förfarandet inför kommissionen inte beaktats. Detta gäller i synnerhet yrkandet om ytterligare utredning.

Vid ett förfarande av detta slag, som inte sker inför domstol, är förvaltningsmyndigheten inte skyldig att motivera varför parternas grunder lämnas utan avseende.

Följaktligen framstår det inte som om parternas rätt till försvar har åsidosatts under förfarandet inför kommissionen.

Denna invändning saknar grund.

Invändning om fastställelse i själva beslutet av överträdelse

Den tyska regeringen hävdar att väsentliga formföreskrifter åsidosatts på den grunden att överträdelsen endast borde ha fastställts i skälen för beslutet och inte i själva beslutet.

Fastställelsen utgör grunden för parternas skyldighet att upphöra med överträdelsen.

Dess inverkan på det rättsliga läget mellan de berörda företagen är inte beroende av i vilken del av beslutet den finns.

Alltså saknar denna invändning betydelse och skall följaktligen lämnas utan avseende.

Grunderna för tillämpning av artikel 85.1 på ensamåterförsäljaravtal

Sökandena hävdar att förbudet i artikel 85.1 inte är tillämpligt på så kallade horisontella avtal om konkurrensbegränsande samverkan.

Den italienska regeringen hävdar dessutom att ensamåterförsäljaravtal inte utgör "avtal mellan företag" enligt betydelsen i denna bestämmelse, eftersom parterna inte är jämställda.

Då det gäller dessa avtal kan den fria konkurrensen endast skyddas med stöd av artikel 86 i fördraget.

Vare sig lydelsen i artikel 85 eller i artikel 86 ger stöd för att respektive artikel skulle ha ett särskilt tillämpningsområde beroende på inom vilket distributionsled avtalsparterna är verksamma.

Eftersom artikel 85 rent allmänt är tillämplig på alla avtal som snedvrider konkurrensen inom den gemensamma marknaden, görs ingen åtskillnad mellan dessa avtal oavsett om dessa har ingåtts mellan företag inom samma distributionsled eller mellan icke-konkurrerande företag, som är verksamma inom olika distributionsled.

Man kan i princip inte göra någon åtskillnad, där fördraget inte gör någon åtskillnad.

En eventuell tillämpning av artikel 85 på ett ensamåterförsäljaravtal kan dessutom inte uteslutas på den grunden att leverantören och återförsäljaren inte sinsemellan är konkurrenter och inte heller är jämställda.

Konkurrensen kan snedvridas enligt betydelsen i artikel 85.1 inte endast genom avtal som begränsar konkurrensen mellan parterna utan också genom avtal som hindrar eller begränsar den eventuella konkurrensen mellan en av dem och tredje man.

Det är därvid ovidkommande om avtalsparterna är jämställda med hänsyn till ekonomisk ställning och funktion.

Detta torde gälla i högre grad med tanke på att parterna genom ett sådant avtal genom att hindra eller begränsa konkurrensen från tredje man beträffande ifrågavarande varor skulle kunna söka att, till skada för konsumenter och användare, för egen vinning skapa eller tillförsäkra sig orättmätiga fördelar, som strider mot de allmänna målen i artikel 85.

Det är alltså möjligt att ett avtal mellan ekonomiska aktörer inom olika distributionsled kan, utan att avtalet innebär missbruk av en dominerande ställning, påverka handeln mellan medlemsstaterna och samtidigt ha till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrida konkurrensen och därigenom omfattas av förbudet i artikel 85.1.

Det skulle dessutom vara felaktigt att jämföra å ena sidan en situation, där tillverkaren är bunden genom ett ensamåterförsäljaravtal till återförsäljaren för sina varor och därigenom omfattas av artikel 85, och å andra sidan en situation där tillverkaren på ett eller annat sätt, till exempel genom att anlita handelsrepresentanter, med sin egen verksamhet har införlivat distributionen av sina varor och därigenom inte omfattas av artikel 85.

Dessa situationer är rättsligt sett olika.

Å andra sidan är de av olika betydelse eftersom två försäljningsorganisationer, varav den ena är integrerad och den andra inte, inte kan vara lika effektiva.

Lydelsen av artikel 85 gör att förbudet, med förbehåll för att övriga villkor är uppfyllda, skall tillämpas på ett avtal mellan flera företag men inte på ett enda företag som med sin verksamhet införlivar sitt eget distributionsnät. Däremot följer inte av detta att ett avtalsförhållande, som grundar sig på ett avtal mellan ett tillverkningsföretag och ett försäljningsföretag, skall anses lagligt enbart genom att man tillämpar ett analogt ekonomiskt synsätt, vilket för övrigt är ofullständigt och står i strid med nämnda bestämmelse.

Avsikten med artikel 85 i fördraget, i första fallet, är vidare att man inte skall ingripa i ett företags interna organisation och kanske endast ingripa mot den med stöd av artikel 86, då organisationen får ett sådan omfattning att det blir fråga om ett missbruk av dominerande ställning. I fördraget har däremot inte samma förbehåll kunnat göras mot konkurrensbegränsningar som följer av ett avtal mellan två olika företag. Det är i allmänhet tillräckligt att förbjuda ett sådant avtal.

Slutligen kan ett avtal mellan en tillverkare och en återförsäljare som syftar till att återupprätta nationell avskärmning i handeln mellan medlemsstaterna motverka gemenskapens mest grundläggande mål.

Fördraget, som enligt ingressen och ordalydelsen syftar till att avskaffa hindren mellan staterna och som i ett flertal stränga bestämmelser söker motverka att de återinförs, kan inte tillåta att företagen upprättar sådana hinder igen.

Artikel 85.1 tar sikte på detta syfte även om det rör sig om avtal mellan företag inom olika distributionsled.

Ovannämnda grunder saknar således stöd.

Invändning grundad på rådets förordning nr 19/65

Sökanden Grundig tar upp frågan om förbudet i artikel 85.1 skulle ha varit tillämpligt på ifrågavarande avtal, innan rådets förordning 19/65 om tillämpningen av artikel 85.3 på vissa grupper av avtal, antogs.

Denna grund har åberopats av sökanden för första gången i dennes replik.

Den omständigheten att denna förordning antagits, efter det att talan väckts, kan inte utgöra tillräckligt skäl för denna försening.

Denna grund innebär i huvudsak att kommissionen inte borde ha tillämpat artikel 85.1, innan förordningen antogs, eftersom den ännu inte hade befogenhet att meddela gruppundantag.

Eftersom detta förhållande förelåg innan förordning nr 19/65 antagits kan förordningen inte enligt artikel 42 i rättegångsreglerna utgöra en ny omständighet som kan utgöra tillräckligt skäl för att denna grund åberopats för sent.

Grunden kan följaktligen inte prövas.

Invändning angående begreppet "avtal som kan påverka handeln mellan medlemsstater"

Sökandena och den tyska regeringen hävdar att kommissionen stött sig på en felaktig tolkning av begreppet avtal som kan påverka handeln mellan medlemsstater och inte visat att denna handel skulle ha varit livligare utan det avtal som klandras.

Svaranden genmäler att detta villkor i artikel 85.1 är uppfyllt om handeln mellan medlemsstaterna till följd av avtalet utvecklar sig annorlunda än den skulle ha gjort utan den begränsning som följer av avtalet och om avtalets inverkan på marknadsförhållandena har någon betydelse.

Så förhåller det sig i detta fall, särskilt på grund av de hinder som följer av ifrågavarande avtal inom den gemensamma marknaden, då det gäller import och export av Grundigs varor till och från Frankrike.

Villkoret ovan skall, på detta rättsområde, ange gränsen mellan vad som omfattas av gemenskapsrätten respektive den nationella rätten.

Endast i den mån som ett avtal kan påverka handeln mellan medlemsstater omfattas den snedvridning av konkurrensen, som uppstått till följd av detta avtal, av gemenskapsrättens förbud i artikel 85, medan det i motsatt fall undgår att träffas av förbudet.

I detta hänseende är det särskilt viktigt att veta om avtalet direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, kan utgöra ett hot mot den fria handeln mellan medlemsstaterna på ett sätt som kan skada förverkligandet av målen med den gemensamma marknaden mellan stater.

Att ett avtal främjar en till och med avsevärd ökning av handelsvolymen mellan staterna räcker inte för att utesluta att avtalet kan "påverka" handeln på det sätt som närmare angivits ovan.

I detta fall påverkar avtalet mellan Grundig och Consten obestridligen handeln mellan medlemsstaterna, eftersom det å ena sidan hindrar andra företag än Consten från att importera Grundigs varor till Frankrike och å andra sidan förbjuder Consten att reexportera dessa varor till andra länder inom den gemensamma marknaden.

Dessa begränsningar av den fria handeln liksom sådana begränsningar som gentemot tredje man kan följa av den omständigheten att Consten i Frankrike har registrerat varumärket GINT – ett varumärke som Grundig fäster på alla sina varor – räcker för att uppfylla ifrågavarande villkor.

Med beaktande av detta skall de invändningar som gjorts i detta hänseende lämnas utan avseende.

Invändningar angående konkurrensbegränsningskriteriet

Sökandena och den tyska regeringen hävdar att beslutet grundar sig på en felbedömning av konkurrensbegreppet och av förbudssystemet i artikel 85.1 eftersom

kommissionen har begränsat sin undersökning till att avse endast Grundigs varor.

Konkurrensbegreppet avser särskilt konkurrensen mellan likartade varor av olika märken.

Innan kommissionen förklarade att artikel 85.1 var tillämplig skulle den med hjälp av en förnuftig tolkning ("rule of reason") ha beaktat de ekonomiska verkningar som det omtvistade avtalet hade på konkurrensen mellan olika märken.

Det torde föreligga en presumtion för att vertikala ensamåterförsäljaravtal inte är skadliga för konkurrensen och i detta fall finns det ingen omständighet som kullkastar denna presumtion.

Ifrågavarande avtal har tvärtom ökat konkurrensen mellan likartade varor av samma märke.

Principen om fri konkurrens berör olika distributionsled och olika former av konkurrens.

Även om konkurrensen mellan tillverkare i allmänhet är mer märkbar än konkurrensen mellan återförsäljare för samma märke innebär detta inte att ett avtal som syftar till att begränsa konkurrensen mellan återförsäljarna skulle undgå att träffas av förbudet i artikel 85.1 bara därför att det skulle kunna öka konkurrensen mellan tillverkarna.

Vid tillämpningen av artikel 85.1 behöver de faktiska verkningarna av ett avtal inte beaktas om avtalets syfte är att begränsa, hindra eller snedvrida konkurrensen.

Det faktum att det beslut som överklagas inte innehåller någon som helst analys av avtalets verkningar på konkurrensen mellan likartade varor av olika märken kan i sig inte innebära något fel i beslutet.

Det återstår alltså att pröva om det var riktigt att kommissionen i det överklagade beslutet tillämpade förbudet i artikel 85.1 på det omtvistade avtalet, på grund av att en begränsning av konkurrensen uppstått i handeln endast med Grundigs varor.

Den överträdelse som fastställts i det överklagade beslutet följer av det absoluta områdesskydd som avtalet gett Consten med stöd av fransk rätt.

Sökandena har sålunda på i huvudsakligen två sätt velat utesluta all form av konkurrens i grossistledet mellan Grundigs produkter inom det geografiska område som omfattas av avtalet.

Å ena sidan har Grundig förbundit sig att inte ens indirekt till tredje man leverera sådana varor som är avsedda för det område som omfattas av avtalet.

Att denna förpliktelse har en begränsande verkan framgår klart om man betraktar den mot bakgrund av att inte endast Consten utan också alla andra av Grundigs ensamåterförsäljare samt tyska grossister ålagts ett förbud att exportera.

Å andra sidan har Constens registrering i Frankrike av varumärket GINT – ett varumärke som Grundig fäster på alla sina varor – till syfte att utöka skyddet mot parallellimport till Frankrike av Grundigs produkter, ett skydd som finns i det omtvistade avtalet, med det skydd som följer med industriell äganderätt.

Följaktligen kan inte tredje man importera Grundigs varor från andra länder i gemenskapen i syfte att sälja dem vidare i Frankrike utan att löpa en allvarlig risk.

Svaranden har gjort en riktig bedömning då den tog hänsyn till hela det distributionssystem som byggts upp av Grundig.

För att kunna beskriva en avtalssituation måste man nämligen se i vilket ekonomiskt och rättsligt sammanhang parterna ingick avtalet. Ett sådant förfarande kan inte betraktas som en inblandning i de åtgärder och rättsliga förhållanden som inte var föremål för förfarandet inför kommissionen.

De ovan konstaterade förhållandena leder till att den franska marknaden isoleras och gör att priser, som inte utsätts för någon effektiv konkurrens, kan tillämpas på ifrågavarande varor.

Dessutom blir konkurrensen mellan tillverkarna mindre effektiv i den mån som tillverkarna lyckas särskilja sina varumärken i konsumenternas ögon.

På grund av försäljningsomkostnadernas betydande andel av det totala självkostnadspriset tycks det vara viktigt att konkurrensen i säljledet också främjas.

Säljarna stimuleras till att göra större insatser genom konkurrens från återförsäljare av samma märke.

Avtalet, som syftar till att isolera den franska marknaden för Grundigs varor och att inom den gemensamma marknaden på ett konstlat sätt upprätthålla skilda nationella marknader för varor av ett mycket spritt märke, snedvrider således konkurrensen inom den gemensamma marknaden.

Följaktligen är det riktigt att det i det överklagade beslutet fastställts att avtalet utgör en överträdelse av artikel 85.1 eftersom varken övriga ekonomiska omständigheter (prisskillnader mellan Frankrike och Tyskland, omständigheten att ifrågavarande typ av apparat är representativ, storleken på Grundigs omkostnader) eller riktigheten av de kriterier som varit vägledande för kommissionen, då den jämförde situationen på den franska och den tyska marknaden, och inte heller eventuellt andra gynnsamma verkningar av avtalet i varje fall inte, med hänsyn till ovannämnda konkurrensbegränsningar, kan leda till någon annan lösning inom ramen för artikel 85.1.

Invändningar om förbudets omfattning

Sökanden Grundig och den tyska regeringen klandrar kommissionen för att den i det överklagade beslutet från förbudet inte har undantagit de bestämmelser i avtalet som inte befunnits ha någon konkurrensbegränsande verkan och för att följaktligen ha underlåtit att närmare definera överträdelsen.

Av skälen för det överklagade beslutet och artikel 3 i detta framgår att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i själva beslutet inte grundar sig på den omständigheten att Grundig åtagit sig att i Frankrike leverera direkt endast till Consten.

Denna överträdelse följer av de bestämmelser som, i anslutning till att ensamrätten till återförsäljning överlåtits, har till syfte att, med stöd av nationell rätt, förhindra parallellimport till Frankrike av Grundigs varor genom att ge ensamåterförsäljaren absolut områdesskydd.

Ogiltighet enligt artikel 85.2 är automatiskt tillämplig endast på sådana delar av avtalet som omfattas av förbudet eller på avtalet i sin helhet om dessa delar inte kan avskiljas från själva avtalet.

Kommissionen skulle alltså antingen ha begränsat sig till att i det överklagade beslutet fastställa att överträdelse skett endast genom de delar av avtalet som omfattas av förbudet eller i skälen för beslutet närmare angett anledningen till att dessa delar för kommissionen inte framstår som avskiljbara.

Av artikel 1 i beslutet framgår emellertid att överträdelsen gäller avtalet i sin helhet, trots att kommissionen inte rättsligt sett gett tillräckliga skäl till att avtalet som helhet skall omfattas av ogiltighet. Det har nämligen inte fastställts att alla avtalets bestämmelser innebar överträdelse av bestämmelserna i artikel 85.1.

Det förhållande som bedömts vara oförenligt med artikel 85.1 följer däremot inte av en samverkan mellan alla bestämmelserna och avtalets inverkan i sin helhet utan av vissa bestämda bestämmelser i avtalet av den 1 april 1957 om absolut områdesskydd samt av tilläggsavtalet angående varumärket GINT.

Artikel 1 i det överklagade beslutet skall således ogiltigförklaras i den mån det utan tillräckliga skäl utsträcker ogiltigheten enligt artikel 85.1 till att omfatta alla bestämmelser i avtalet.

Grunderna för fastställelse av överträdelse beträffande avtalet om varumärket GINT

Sökandena klandrar kommissionen för att ha överträtt artiklarna 36, 222 och 234 i EEG-fördraget och för att dessutom ha överskridit sin behörighet genom att förklara att avtalet om registrering i Frankrike av varumärket GINT är avsett att ge Consten absolut områdesskydd och att därigenom i artikel 3 i det överklagade beslutet ha fråntagit Consten möjligheten att, i syfte att hindra parallellimport, göra gällande de rättigheter som följer av nationell varumärkeslagstiftning.

Sökandena hävdar i synnerhet att de verkningar för konkurrensen som påtalats inte beror på avtalet utan på att registrering av varumärket skett enligt fransk lagstiftning, vilket ger innehavaren en ursprunglig ensamrätt till varumärket som ger ett absolut områdesskydd enligt nationell lagstiftning.

Syftet med att Consten enligt avtalet har ensamrätt i Frankrike att använda varumärket GINT- en ensamrätt som även kan användas i andra länder - är att göra det möjligt att kontrollera och hindra parallellimport.

Grundig, som är innehavare av varumärket enligt internationell registrering, har enligt avtalet gett Consten tillåtelse att i Frankrike registrera detta varumärke i eget namn. Följaktligen har detta avtal till syfte att begränsa konkurrensen.

Även om Consten genom registreringen av varumärket GINT enligt fransk rätt är innehavare av den ursprungliga ensamrätten till varumärket var det med stöd av ett avtal med Grundig som Consten kunde registrera varumärket.

Detta avtal kan följaktligen omfattas av förbudet i artikel 85.1.

Detta förbud skulle sakna verkan om Consten kunde fortsätta att använda varumärket i samma syfte som det otillåtna avtalet hade.

Artiklarna 36, 222 och 234 i fördraget, vilka har åberopats av sökandena, utesluter inte att gemenskapsrätten kan ha inverkan på utövandet av nationella industriella rättigheter.

I artikel 36 begränsas räckvidden för reglerna om liberalisering av handeln i avdelning 1, kapitel 2 i fördraget och genom denna artikel kan följaktligen inte tillämpningsområdet för artikel 85 begränsas.

Enligt artikel 222 föreskrivs endast följande: "fördraget skall inte i något hänseende ingripa i medlemsstaternas egendomsordning".

Åläggandet i artikel 3 i det överklagade beslutet om att inte använda nationella varumärkesrättigheter för att hindra parallellimport påverkar inte förekomsten av dessa rättigheter men utgör en begränsning i utövandet av dessa i den mån det behövs för att genomföra förbudet i artikel 85.1.

Kommissionens befogenhet, enligt artikel 3 i rådets förordning nr 17/62, att utfärda ett sådant åläggande står i överensstämmelse med gemenskapens konkurrenslagstiftning som består av regler som har direkt effekt och som är direkt bindande för enskilda.

Ett sådant regelsystem tillåter inte, med hänsyn till dess ovan beskrivna karaktär och funktion, att rättigheter som är knutna till olika staters varumärkesrätt missbrukas i syfte att motverka genomslagskraften i gemenskapens lagstiftning om konkurrensbegränsande samverkan.

Artikel 234, som har till syfte att skydda tredje lands rättigheter, är inte tillämplig i detta fall.

Följaktligen saknas stöd för ovannämnda grunder.

Invändningar om att berörd tredje man icke hörts

Sökandena och den tyska regeringen hävdar att artikel 3 i det överklagade beslutet i själva verket avser all distribution av Grundigs produkter inom den gemensamma marknaden.

Därmed har kommissionen överskridit sin behörighet och åsidosatt alla berörda personers rätt att höras.

Då Grundig enligt artikel 3 i beslutet ålagts ett förbud mot att hindra sina återförsäljare och ensamåterförsäljare att exportera till Frankrike sker detta som en följd av förbudet mot absolut områdesskydd till förmån för Consten.

Detta förbud faller inte utanför ramen för det förfarande som lett till att artikel 85.1 skall tillämpas på avtalet mellan Grundig och Consten.

För övrigt påverkar inte det överklagade beslutet direkt den rättsliga giltigheten av de avtal som ingåtts mellan Grundig och andra grossister och återförsäljare än Consten.

Genom beslutet begränsas endast Grundigs handlingsfrihet då det gäller parallellimport av företagets produkter till Frankrike.

Det är visserligen önskvärt att kommissionen i möjligaste mån låter sina undersökningar omfatta alla dem som kan beröras av kommissionens beslut. Enbart övriga Grundigåterförsäljares intresse av att hindra att ett avtal, i vilket de inte var parter, ogiltigförklaras, så att de skall kunna behålla de fördelar som avtalet de "de facto" gav dem, kan inte grundlägga någon rätt för dem att på kommissionens eget initiativ kallas att delta i det förfarande som inletts angående förhållandet mellan Consten och Grundig.

Denna invändning saknar följaktligen grund.

Invändningar angående artikel 85.3

Villkoren för tillämpning

Sökandena, som på flera punkter stöds av den tyska regeringen, hävdar bland annat att alla villkor för tillämpning av det undantag, som enligt det överklagade beslutet inte finns, var uppfyllda i detta fall.

Svaranden utgår från att det åligger de berörda företagen att visa att de villkor som krävs för undantag är uppfyllda.

Företagen har rätt att kräva att kommissionen företar en sakligt riktig prövning av deras ansökningar om att beviljas undantag från artikel 85.3.

För detta ändamål får kommissionen inte endast kräva att företagen visar att villkoren för undantag uppfyllts utan måste, enligt principen för god förvaltning, med de medel den förfogar över bidra till att relevanta omständigheter och förhållanden klarläggs.

Dessutom måste kommissionen, då den utövar sina befogenheter, göra komplicerade ekonomiska bedömningar.

Domstolsprövningen av dessa bedömningar måste ta hänsyn till deras karaktär och begränsas till att pröva riktigheten i omständigheterna samt den rättsliga rubricering som kommissionen gett undantaget.

Denna prövning skall främst inrikta sig på motiveringen av besluten, av vilken det skall framgå på vilka omständigheter och förhållanden nämnda bedömningar grundar sig.

I det överklagade beslutet anges att det främsta skälet till att undantag vägrats är att villkoret i artikel 85.3 a inte är uppfyllt.

Den tyska regeringen har gjort invändningen mot att i nämnda beslut inte ges något svar på frågan om de delar av avtalet, vilkas gynnsamma verkningar erkänts av kommissionen - särskilt förhandsåtgärder samt garanti- och efterköpsservice - skall kunna kvarstå oförändrade, sedan det absoluta områdesskyddet borttagits.

I det överklagade beslutet görs bara antagandet att ifrågavarande ensamåterförsäljaravtal bidrar till att förbättra produktionen och distributionen.

Därefter prövas i det överklagade beslutet "om en förbättrad distribution av varor inte längre kan uppnås genom avtalet om ensamåterförsäljning om parallellimport tillåts".

Sedan argumenten om förhandsåtgärder, marknadsundersökning samt garanti- och efterköpsservice prövats fastslås i beslutet att "inget annat skäl, som talar för att ett absolut områdesskydd är nödvändigt, har framlagts eller synes föreligga".

Frågan om det skett en sådan förbättring av produktionen eller distributionen för ifrågavarande varor, som krävs för att undantag skall kunna beviljas, skall bedömas med hänsyn till andan i artikel 85.

Till den förbättringen kan inte i första hand hänföras alla fördelar som avtalet innebär för parternas produktions- och distributionsverksamhet, fördelar som i

allmänhet inte kan ifrågasättas och som visar att avtalet i alla sina delar är nödvändigt för den förbättring som avses.

En så subjektiv metod, som gör att begreppet "förbättring" bestäms av de särskilda omständigheterna i ifrågavarande avtalsförhållande, står inte i överensstämmelse med ändamålet i artikel 85.

Dessutom visar just den omständigheten att det i fördraget föreskrivs, att konkurrensen skall vara "nödvändig" för den förbättring som avses, klart vilken betydelse som denna förbättring har.

Denna förbättring måste i synnerhet medföra märkbara och objektiva fördelar som kan uppväga de nackdelar som avtalet kan ha för konkurrensen.

Den tyska regeringens argument grundar sig på antagandet att alla de delar av avtalet, som främjar en sådan förbättring som avtalsparterna hade avsett, skall kvarstå. Detta förutsätter ett jakande svar på frågan, om alla dessa delar inte endast är gynnsamma utan även nödvändiga för en förbättrad produktion och distribution av ifrågavarande produkter.

Genom detta argument minskas inte bara kravet på att förbättringen skall vara nödvändig, utan sammanblandas dessutom avtalsparternas särintressen med de objektiva förbättringar som avses i fördraget.

Då kommissionen gör sin bedömning av den inbördes betydelsen av de olika omständigheterna i det avtal som omfattas av dess undersökning skall den i stället både uppskatta hur effektiva de är med tanke på en objektivt fastställbar förbättring av varuproduktionen och -distributionen och bedöma om de därigenom uppnådda fördelarna är tillräckligt stora för att motsvarande konkurrensbegränsningar skall kunna anses nödvändiga.

Det är oförenligt med det som sagts ovan att inta den ståndpunkten att man skall bibehålla alla parternas överenskommelser i oförändrat skick i den mån som dessa kan bidra till den förbättring som eftersträvas.

Följaktligen kan inte kommissionens bedömning underkännas genom invändningen från förbundsrepublikens regering, vilken grundar sig på felaktiga antaganden,

Sökandena hävdar att om parallellimport tillåts skulle detta leda till att den återförsäljare som fått ensamrätt inte längre skulle kunna vidta förberedande åtgärder.

En viss grad av osäkerhet finns i alla prognoser om framtida försäljning.

En sådan prognos måste nämligen baseras på en rad föränderliga och osäkra faktorer.

Att tillåta parallellimport kan visserligen innebära ökade risker för den ensamåterförsäljare som gör fasta beställningar av de mängder som han anser sig kunna få avsättning för.

En sådan risk hör dock till alla former av affärsverksamhet och kan således inte berättiga till något särskilt skydd i det avseendet.

Sökandena har klandrat kommissionen för att den inte, på grundval av faktiska omständigheter, undersökt om det är möjligt att ge garanti- och efterköpsservice utan absolut områdesskydd.

De understryker särskilt vilken betydelse det har för märket Grundigs anseende att kunna ge fackmässig service på alla Grundigs apparater som är ute på marknaden.

Om parallellimporten släpptes fri skulle Consten bli tvungen att vägra att tillhandahålla dessa tjänster, då det gäller apparater som importeras av konkurrenter som inte själva kan ge tillfredsställande service.

Att vägra att göra detta skulle också strida mot konsumenternas intressen.

Då det gäller gratis garantiservice påstås i beslutet att en köpare i regel endast kan göra gällande sin rätt till en sådan garanti hos sin leverantör och på de villkor som har överenskommits med denne.

Sökandena bestrider inte på allvar detta påstående.

Fruktan för den skada för Grundig-produkternas anseende, som kan följa av en otillfredsställande service, framstår inte under dessa omständigheter som berättigade.

Fastän bolaget UNEF, Constens främsta konkurrent, började sälja Grundigs produkter i Frankrike senare än Consten och fick räkna med icke obetydliga risker, ger bolaget ändå gratisgaranti och efterköpsservice mot betalning enligt villkor som på det hela taget inte tycks ha skadat märket Grundigs anseende.

För övrigt finns det ingenting som hindrar sökandena från att upplysa konsumenterna genom passande reklam om de tjänster och andra förmåner som eventuellt kan erbjudas genom det officiella distributionsnätet för Grundigs produkter.

Det är således inte riktigt att Constens reklam kan komma parallellimportörerna till del i lika hög grad.

Följaktligen saknar de invändningar som gjorts av sökandena grund.

Sökandena klandrar kommissionen för att den inte har undersökt om det absoluta områdesskyddet dessutom var nödvändigt för att de betydande kostnader som Consten haft för introduktionen av Grundigs produkter på den franska marknaden skulle kunna avskrivas.

Svaranden invänder mot detta att den, innan det överklagade beslutet fattades, aldrig haft kännedom om några kostnader för introduktion på marknaden som inte hade skrivits av.

Detta påstående från svaranden har inte bestritts.

Kommissionen kan inte vara skyldig att på eget initiativ inleda en undersökning i denna fråga.

Dessutom går sökandenas ståndpunkt huvudsakligen ut på att påstå att ensamåterförsäljaren inte skulle ha godtagit de överenskomna villkoren utan absolut områdesskydd.

Denna omständighet har emellertid inte något att göra med de förbättringar av distributionen som avses i artikel 85.3.

Följaktligen skall denna invändning lämnas utan avseende.

Sökanden Grundig hävdar dessutom att utan absolut områdesskydd skulle den återförsäljare som fått ensamrätt inte vara villig att bestrida de utgifter som är nödvändiga för en marknadsundersökning, eftersom resultatet av företagets ansträngningar skulle kunna vara till nytta för parallellimportörerna.

Svaranden invänder att ovannämnda marknadsundersökning endast kan vara till nytta för Consten, eftersom den särskilt har till syfte att göra det möjligt att utrusta varor som skall exporteras till Frankrike med de tekniska förbättringar som den franske konsumenten önskar.

Consten skulle i sin egenskap av ensamåterförsäljare, något som inte ifrågasätts i det överklagade beslutet, faktiskt vara den enda återförsäljaren som kunde få leverans av apparater som är speciellt utrustade för den franska marknaden.

Följaktligen saknar denna invändning grund.

De invändningar som gjorts mot den del av beslutet som rör frågan om villkoren i artikel 85.3 a, var för sig och sammantagna, är uppfyllda i detta fall, tycks sakna grund.

Eftersom alla villkor måste vara uppfyllda för att undantag enligt artikel 85.3 skall kunna beviljas är det överflödigt att pröva de grunder som avser andra villkor för undantag.

Underlåtenheten att bevilja villkorligt undantag

Med hänvisning till att undantag inte har beviljats på grundval av det absoluta områdesskydd som Consten har, hävdar sökanden Grundig att enligt artikel 7 första stycket i rådets förordning nr 17/62 borde kommissionen åtminstone ha godkänt ensamåterförsäljaravtalet på villkor att parallellimport inte fick hindras.

Då ett sådant villkorligt undantag saknas går själva beslutet utöver sina egna skäl och sitt syfte, som är förbud mot absolut områdesskydd.

Genom att det överklagade beslutet delvis ogiltigförklaras kommer föreliggande invändning att sakna grund.

Rättegångskostnader

I enlighet med artikel 63.3 i rättegångsreglerna kan domstolen besluta att parterna helt eller delvis skall bära sina kostnader om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter.

Så förhåller det sig i detta fall.

Följaktligen skall de kostnader som har förorsakats å ena sidan sökandena samt den italienska regeringen och den tyska regeringen, intervenienter, och å andra sidan svaranden samt firma Leissner och firma UNEF, intervenienter, bäras av dessa.

I målet har domstolen

beaktat rättegångshandlingarna,

hört referentens rapport,

hört parternas muntliga yttranden,

hört generaladvokatens förslag till avgörande,

beaktat Fördraget om Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 3, 36, 85, 86, 222 och 234,

beaktat rådets förordningar nr 17/62 och nr 19/65,

beaktat protokollet om stadgan för Europeiska ekonomiska gemenskapens domstol, och

beaktat domstolens rättegångsregler.

Mot den bakgrunden och på ovan angivna grunder beslutar

DOMSTOLEN

- med avslag på alla övriga mera omfattande eller motstridiga yrkanden - följande:

1) **Det beslut som fattats av kommissionen för den Europeiska ekonomiska gemenskapen den 23 september 1964 om ett förfarande enligt artikel 85 i fördraget (IV-A/00004-03344, "Grundig-Consten") och som offentliggjorts i Europeiska gemenskapernas officiella tidning av den 20 oktober 1964 (s. 2545/64) ogiltigförklaras i den mån som det i artikel 1 i detta beslut tillkännages att hela avtalet av den 1 april 1957 utgör en överträdelse av artikel 85, häri inbegripet även de delar av avtalet som inte ligger till grund för denna överträdelse.**

2) **Dessutom ogillas talan i målen 56/64 och 58/64.**

3) **Sökandena, svaranden och intervenienterna skall var och en bära sina egna kostnader.**

På detta sätt dömt av domstolen i Luxemburg den 13 juli 1966.

Hammes Delvaux Strauß

Donner Trabucchi Lecourt Monaco

Domen avkunnad vid offentligt sammanträde den 13 juli 1966.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

Ch. L. Hammes
Ordförande